

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister en staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 17 januari 2012 over het Bestuursakkoord Primair Onderwijs: «Impuls opbrengstgericht werken en professionalisering 2012–2015» (Kamerstuk 31 293, nr. 132).

De voorzitter van de commissie,
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie,
Arends

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Inleiding
2. Het Bestuursakkoord Primair Onderwijs: «Impuls opbrengstgericht werken en professionalisering 2012–2015»

II. Reactie van de minister

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het Bestuursakkoord Primair Onderwijs dat de minister en staatssecretaris met de PO-Raad hebben afgesloten. De actieplannen «Basis voor presteren» en «Leraar 2020 – een krachtig beroep!» zijn met steun van de voornoemde leden voor het zomerreces van 2011 door de Kamer aangenomen. Dat er nu concrete afspraken zijn gemaakt over de uitvoering van de doelstellingen uit genoemde actieplannen verwelkomen deze leden dan ook. De ambitieuze streefdoelen en minimumkwaliteitseisen uit genoemde actieplannen zorgen ervoor dat ook in het basisonderwijs het ambitieniveau omhoog gaat. Genoemde leden zien aanleiding tot het stellen van de volgende vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van het bestuursakkoord met het gevoel dat het een onafgerond verhaal betreft. Met veel van de vastgelegde prestaties kunnen deze leden instemmen. Zij vinden het goed dat het onderwijsveld en de minister samen afspraken maken over de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Wel betreuren de genoemde leden het dat een aantal belangrijke zaken ongeregeld blijven.

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de regering met betrekking tot het Bestuursakkoord Primair Onderwijs. De leden achten professionalisering van zowel leerkrachten als management een belangrijke stap in het terugdraaien van de jarenlange afbraak van het Nederlandse onderwijs. De gezette koers door middel van de kwaliteitsagenda zoals nu geeft hoop.

De leden van de CDA-fractie hebben met genoegen kennisgenomen van de brief van de minister over het gesloten bestuursakkoord met het primair onderwijs. Hieruit blijkt het draagvlak van het veld voor het beleid van dit kabinet ten aanzien van de te realiseren ambities. Ook de wijze waarop dit bestuursakkoord is vormgegeven spreekt deze leden zeer aan. Het spreekt het vertrouwen uit dat scholen de verantwoordelijkheid nemen om zelf in te vullen op welke wijze zij de extra middelen inzetten om de afgesproken ambities te realiseren. Voor de genoemde leden geldt dat er in het onderwijs uit moet worden gegaan van vertrouwen en verantwoordelijkheid en niet alleen maar van wetten en wantrouwen. De overheid bepaalt het «wat» en de school het «hoe». Wel willen deze leden nogmaals gezegd hebben dat, alhoewel zij het ambitieniveau van dit bestuursakkoord onderschrijven, zij beducht zijn voor verenging van de taak van het onderwijs naar alleen het bijbrengen van cognitieve vaardigheden. Naar de mening van de voornoemde leden hebben de scholen een bredere opdracht, waarbij ook de vormende taak van groot belang is ter voorbereiding op participatie in de maatschappij. Natuurlijk bestaat een groot deel van het curriculum uit zaken die bij deze vormende

taak behoren, maar dat voorkomt niet dat scholen steeds meer hun aandacht zullen richten op vakken waarop ze worden afgerekend en financieel beloond worden. Gaarne een toelichting hoe ook het belang van deze vormende taak behouden blijft voor het onderwijs. Wel hebben de leden nog enkele vragen.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het Bestuursakkoord Primair Onderwijs 2012–2015.

2. Het Bestuursakkoord Primair Onderwijs: «Impuls opbrengstgericht werken en professionalisering 2012-2015»

De leden van de VVD-fractie merken op dat in het bestuursakkoord afspraken zijn gemaakt over het realiseren van doelstellingen uit de actieplannen «Basis voor presteren» en «Leraar 2020 – een krachtig beroep!». Wie controleert de uitvoering van die afspraken, zo vragen de genoemde leden. Gebeurt dat door middel van het reeds aangekondigde onderzoek door een onafhankelijk onderzoeksbureau en zo ja, wie draagt de kosten daarvan? In het actieplan «Basis voor presteren» is aangekondigd dat het kabinet meer financiële bevoegdheden bij de scholen en schoolbesturen wil neerleggen. Ondermeer daarom wordt gestart met een onderzoek naar de wenselijkheid de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van onderwijshuisvesting over te hevelen van de gemeenten naar de schoolbesturen. Hoe wordt in dat onderzoek de motie van het lid Beertema inzake het huisvestingsbudget¹ betrokken, zo vragen de voornoemde leden. Graag ontvangen de leden informatie over de huidige stand van zaken van het decentralisatieconvenant. In het bestuursakkoord wordt expliciet verwezen naar ouderbetrokkenheid en de bijdrage die ouders (geacht worden te) leveren bij het onderwijs van hun kinderen. In 2015 moet 60% van de scholen ouders actief betrekken bij de ontwikkeling van leerprestaties van hun kinderen. Wat houdt genoemde betrokkenheid naar de mening van de minister in concreto in, zo vragen de leden. Tot slot verzoeken zij de minister en staatssecretaris om in de toekomst in plaats van «midterm review» «tussentijdse evaluatie» te hanteren.

De leden van de PvdA-fractie merken op dat 84% van de ledenvergadering van de PO- raad bij de algemene ledenvergadering op 12 januari 2012 voor het bestuursakkoord heeft gestemd. Toch blijkt uit de diverse persberichten en reacties van de leden dat ook zij nog een aantal kanttekeningen hebben bij het akkoord. Zij geven bijvoorbeeld aan dat zij het geld dat beschikbaar is gesteld voor prestatiebeloning liever inzetten om de gevolgen van eerdere en andere bezuinigingen te verzachten. In de brief van 12 maart 2012² van het VKO³ en de Besturenraad laten deze organisaties weten dat dit akkoord schoolbesturen meer ruimte geeft voor het maken van eigen keuzes. «Een groot aantal Haagse hobby's in de vorm van losse subsidiestromen gaat door deze wijziging op de helling». Zij vragen of de minister een volledig overzicht kan geven van alle «Haagse hobby's » die na het sluiten van dit akkoord aan de kant geschoven kunnen worden. Kan de minister per hobby aangeven waarom zij niet meer hecht aan geormerkte budget? Graag krijgen deze leden een toelichting.

Over het lot van de kinderen die speciale zorg en aandacht nodig hebben in het onderwijs worden geen harde afspraken gemaakt. Ook worden er geen concrete doelen en percentages genoemd. De voornoemde leden betreuren dit. Juist voor het onderwijs aan deze kwetsbare groep kinderen zijn goede afspraken met het veld van groot belang. Zij vragen waarom de minister geen concrete afspraken heeft gemaakt met het veld. Kan de minister alsnog aangeven welke doelen zij zich stelt? Om de doelen uit het akkoord te verwezenlijken, ontvangen de schoolbesturen extra geld. In de

¹ Kamerstuk 32 764, nr. 7.

² Ons kenmerk Parl.isnr. 2012Z04853.

³ VKO: Vereniging Katholiek Onderwijs.

komende jaren ontvangen schoolbesturen in totaal ruim € 600 miljoen. Het gaat om € 130 miljoen in 2012, oplopend tot € 150 miljoen in 2015. Heeft de minister zich, door het sluiten van dit akkoord en deze financiële afspraken, erop vastgelegd om bij volgende bezuinigingsrondes in de toekomst niet meer aan het budget voor het PO¹ te tornen, zo vragen de leden. Graag krijgen zij een toelichting op dit punt. Ten slotte, met betrekking tot de invoering van prestatiebeloning, hebben deze leden nog een enkele opmerking. Zij vragen of het bericht klopt dat de PO-raad ook na de ondertekening van dit akkoord zich op het standpunt stelt dat zij geen geld uitgeven aan de invoering van en/of experimenten met prestatiebeloning. Zo ja, betekent dit dat de plannen met betrekking tot de prestatiebeloning tot na 2015 worden opgeschort? Graag een toelichting op dit punt. De leden zijn het eens met deze stellingname en zouden uitstel en/of afstel op dit punt van harte toejuichen.

De leden van de PVV-fractie merken op dat, op basis van een landelijke monitor in 2013 (midterm-review) en in 2015, in kaart zal worden gebracht in hoeverre de aanpak van de schoolbesturen de gestelde doelen op landelijk niveau dichterbij brengt. De leden vragen of er ook op gemeenteniveau wordt gekeken naar de gestelde doelen en de te behalen resultaten.

Allereerst vragen de leden van de CDA-fractie hoe het bedrag van € 130 miljoen in 2012 tot stand is gebracht. Kan per categorie worden aangegeven welke intensiveringen vanuit het regeerakkoord hierbij worden ondergebracht en of er eventueel andere posten zijn die in het bedrag van € 130 miljoen zitten. Zij vragen of hier bijvoorbeeld ook de gelden voor excellentie en zomerscholen in zitten. In het verlengde hiervan vragen deze leden of dit ook betekent dat scholen kunnen besluiten, indien zij bijvoorbeeld al een taalsterke of rekensterke school zijn, de extra middelen voornamelijk in te zetten voor het stimuleren van excellentie bij begaafde kinderen. Valt dit ook binnen de vrijheid voor de school? Zij vragen hoe vrij docenten zijn bij de besteding van deze gelden. Kan worden aangegeven hoeveel extra middelen een gemiddelde school van 200 leerlingen straks te besteden heeft?

Ook vragen de leden of bijvoorbeeld middelen die voorheen waren gereserveerd voor het verstrekken van subsidies, in dit bestuursakkoord zijn opgenomen. Tevens ontvangen zij gaarne toelichting indien dit niet het geval is. Tijdens de begrotingsbehandeling in het najaar van 2011 hebben de voornoemde leden een punt gemaakt van het terugdringen van de ervaren regeldruk voor scholen. Deze leden vinden het een gemiste kans dat de minister in het bestuursakkoord geen afspraken hierover heeft gemaakt met de scholen. Immers, door het terugdringen van de ervaren regeldruk blijft meer tijd over voor het lesgeven en wordt de werkdruk van docenten verlicht. Zij vragen of de minister kan aangeven of zij bereid is hierover alsnog het overleg aan te gaan met de scholen. De genoemde leden onderstrepen het belang van ouderbetrokkenheid. Zij vragen of de minister het met de genoemde leden eens is dat een ouderovereenkomst een goede manier is om afspraken met elkaar te maken: wat verwacht de school van de ouders en wat mag de ouder van de school verwachten. Ten slotte hebben de leden nog een vraag over het naleven van de afspraken. Zij vragen op basis van welke indicatoren te zijner tijd wordt geconcludeerd dat de scholen zich houden aan de afspraken. De minister spreekt van aanvullende voorwaarden indien de prestatie-afspraken niet gehaald zijn. Deze leden vragen aan welke aanvullende voorwaarden zij dan denkt.

¹ PO: Primair Onderwijs.

De leden van de SP-fractie willen weten waarom werknemers niet betrokken zijn bij de totstandkoming van het akkoord. Alleen door ook hen te betrekken kan er sprake zijn van een breed gedragen akkoord. Zij vragen hoe de minister voor draagvlak zorgt nu het een eenzijdig akkoord is van werkgevers. Via de prestatiebox wordt geld uitgekeerd aan de hand van afspraken tussen het primair onderwijs en het kabinet. De prestaties worden in 2013 bekeken. Wat als het primair onderwijs daar niet aan voldoet, zo vragen de genoemde leden. Krijgt ze dan geen geld meer? De genoemde leden vragen hoe hard de afspraken zijn in deze prestatiebox. Het bestuursakkoord spreekt over experimenten met prestatiebeloning. De leden vragen hoeveel draagvlak er volgens de minister is onder leraren en schoolleiders voor prestatiebeloning. Hoeveel is dat onder schoolbesturen? In het bestuursakkoord van het voortgezet onderwijs zijn indicatoren genoemd voor prestatiebeloning. Zij vragen waarom deze niet genoemd staan in het bestuursakkoord primair onderwijs. Welke indicatoren worden gebruikt bij het invoeren van prestatiebeloning? De voornoemde leden vinden de experimenten voor prestatiebeloning weggegooid geld, dat beter besteed kan worden om de bezuinigingen op passend onderwijs ongedaan te maken. Zij vragen of de minister weet dat veruit de meeste mensen in het onderwijs deze mening delen. Waarom handelt zij hier niet naar, zo vragen deze leden. Dat de PO-Raad toch akkoord gaat met experimenten met prestatiebeloning geeft volgens de leden aan dat zij niet spreken namens de sector primair onderwijs, maar slechts namens een aantal besturen in het primair onderwijs. Zij vragen of de minister deze opvatting deelt. Onlangs verscheen een onderzoek van onderwijsonderzoeksbureau DUO over werkdruk in het onderwijs. 92% van de docenten in het primair onderwijs geeft aan niet tevreden te zijn over de kwaliteit van het onderwijs, vanwege de werkdruk. De genoemde leden vragen hoe de werkdruk wordt verlicht in het primair onderwijs. Er is in 2012 € 42 miljoen euro beschikbaar voor professionalisering, daarna is dat € 70,1 miljoen. Zij vragen welke garantie werknemers hebben dat dit geld ook daadwerkelijk wordt uitgegeven aan professionalisering. Welke invloed kunnen zij hierop uitoefenen, aangezien er geen instemmingsrecht van de medezeggenschapsraad bestaat op de begroting van een schoolbestuur. De genoemde leden vragen hoe de minister voorkomt dat dit geld opgaat aan onderhoud, aangezien de materiële bekostiging nog altijd achterloopt bij de feitelijke kosten hiervoor. Ten slotte vragen de voornoemde leden hoe werknemers dit weglekken van hun geld kunnen voorkomen.

II. Reactie van de minister